

Posudek vedoucího

Marie Knorková: *Detektiv, který se zmýlil ve své metodě*

Žánr práce se pohybuje na pomezí historicko-filosofické studie o teorii inference C. S. Peirce a literárně vědní (historizující) perspektivou, kde autorka hovoří, co se podobného intelektuálního milieu týče, o možné paralele mezi A. C. Doylem a C. S. Peircem. Autorka se inspirovala mj. sborníkem *Znamení tří* věnovaným právě Sherlockovým metodám, zejména jeho způsobu tzv. deduktivního usuzování ve světle Peircovy teorie inference.

Práce je přehledně členěna, z textu je znát sympatické zaujetí tématem a obsahuje poměrně rozsáhlý exkurs do holmesovské literatury, kde si autorka všímá např. postupných proměn struktury příběhu, které povídky vykazují a vrcholí v pozdějším Doylově díle. Autorka rekapituluje některá místa z relevantní sekundární literatury (M. Petříček *Majestát zákona*), zejména pak otázku usuzování ze symptomů v rámci detektivních metod a medicíny konce devatenáctého století (str. 18). Dále popisuje vztah vývoje žánru detektivky na kontrapozici ale i analogii ke gotickému románu v kapitole příznačně nazvané jako pohyb "od mystiky k logice" (str. 20). Za klíčový sociálně historický korelát detektivního žánru považuje vznik "duálního systému potírání zločinu" - tedy vedle oficiálních složek tajných pouličních agentů vznik soukromých detektivních agentur. Přesvědčivě pak ukazuje, jak se tyto události promítají do Doylových povídek ať už v používání sociálního či „vědeckého“ instrumentaria. Za zajímavý postřeh lze i považovat autorčinu poměrně pečlivou kritickou rekapitulaci Petříčkovy analýzy detektivních povídek o Sherlockovi, zejména jeho podcenění významu abduktivní inference (str. 27). Oceňuji zde nenásilný přechod z literatury k teorii usuzování za pomoci Sebeokova článku.

Peircovská část obsahuje standardní výklad teorie usuzování (s opřením se zejména o rozšířený komentář K. T. Fanna a učebnici aristotelské logiky). Až na několik nepřesností (místy matení pojmů jako je zaměňování nutnosti a kauzality, obecně pak aristotelského a peircovského pojmosloví), dle mého soudu neobsahuje žádné zásadní chyby.

Za nejzajímavější zde považuji kapitolu 2.5.2 Jak se rodí hypotéza, kde autorka na základě Sebeokova článku poměrně barvitě ukazuje na spojitosti mezi Peircem a Holmesem v rámci teorie usuzování na několika příkladech. Za povedenou považuji ilustraci Peircových východisek na povídkách *Stříbrný lysáček* a *Regiatské panstvo*, které lze však vytknout jisté přetížení termínu dedukce (s. 67), které neodpovídá autorkou proponované procesualitě usuzování ani nakonec Peircově perspektivě. Na straně

druhé odpovídá některým zažitým (seriálovým) představám o fungování deduktivní metody SH, i přes autorčino proklamované potvrzení hypotézy v závěru se tedy objevují jisté nekonzistence. Pochválil bych zde opět poměrně organické propojení instrumentu logiky a barvitosti literatury.

Na závěr bych ocenil celkovou pečlivou práci autorky a to, co se podařilo nakonec vykřesat, přesto by textu prospěla důkladnější redakce zejména po stylistické stránce (např. v překladech, nadbytečné užívání podmětu apod.)

Vzhledem k výše uvedenému hodnotím (lepší) velmi dobře.

Mgr. Martin Švantner, PhD.

Plzeň 20. 9. 2015